

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
ในอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

FACTORS AFFECTING SAVING IN NATIONAL SAVINGS FUND
OF THE SELF-EMPLOYMENT IN MUANG KRABI DISTRICT
KRABI PROVINCE

พิทักษ์ ศรีสุขใส¹

ปิติพันธ์ อ่อนจันทร์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ สํารวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบอาชีพอิสระจำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้สถิติร้อยละ อธิบายการศึกษาลักษณะการออม ใช้สมการถดถอยโลจิสติก อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ และสมการถดถอยพหุคูณอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้เฉลี่ยร้อยละ 19.23 ออมเงินโดยการฝากออมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการออมเพียงช่องทางการออมเดียว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.0 ไม่ทราบข้อมูลการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ กลุ่มที่ต้องการออมในกองทุนการออมแห่งชาติส่วนใหญ่ตัดสินใจออมจำนวน 500 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมีสัดส่วนผู้ตัดสินใจออมมากที่สุด นอกจากนี้เงินออมต่อเดือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมและมีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยเมื่อเงินออมต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่งจะมีผลให้จำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.029 ส่วนรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือน มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.018 และลดลงร้อยละ 0.012 ตามลำดับ สำหรับหนี้สิน การครอบครองทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ การครอบครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ และขนาดที่ดินที่ถือครอง มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ แต่ไม่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการออม กองทุนการออมแห่งชาติ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช E-mail: pithaksu@yahoo.com

² นักศึกษา หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The Objectives were to study 1) the saving behavior of the self-employment 2) factors affecting saving decision in National Savings Fund (NSF) and 3) factors affecting the amount of saving in NSF. This study collected data using the questionnaire to survey the self-employment, included 400 subjects. The statistics used for analyzing the data were percentage to describe the savings behavior, binary logistic regression equation to explain the factors affecting savings decision in NSF, and multiple regression equation to explain the factors affecting the amount of savings in the NSF. The findings indicated that the average saving to income ratio was 19.23 percent. Most of the respondents saved their money through deposits at the banks, and they had only one channel for savings. About 63.0 percent of respondents did not know about the information of the NSF. Most of the samples saving in NSF planned to save 500 baht per month and the proportion of farmer was larger than others. In addition, the saving amount per month affected the saving decision and the money saved in NSF at the 0.05 significance level. In fact, the increase of one percent in saving amount per month leads to 0.029 percent change in the amount of saving in the fund. The income per month and the expenditures per month affected the amount of saving in NSF changed to 0.018 and -0.012 percent, respectively. The liabilities, motorcycle ownership, car ownership and size of land holding also affected the saving decision in NSF, but did not affect the amount of saving in the fund.

Keywords: Factors Affecting Saving, National Savings Fund, Self-Employment

บทนำ

ผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจ้างงาน เช่น เกษตรกร ผู้มีอาชีพค้าขายทั่วไป คนขับรถรับจ้าง เป็นต้น กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ไม่มีหลักประกันรายได้และสวัสดิการเหมือนแรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงานซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้นายจ้างจัดระบบสวัสดิการและสร้างหลักประกันรายได้เมื่อเกษียณอายุไปแล้ว เช่น ตามมาตรา 33 ของ พรบ.กองทุนประกันสังคม กำหนดให้ลูกจ้างและนายจ้างจ่ายเงินสะสมเงินสมทบเข้ากองทุน โดยกองทุนดังกล่าวจะจัดสวัสดิการขึ้นพื้นฐานให้แก่ลูกจ้าง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณสำหรับแรงงานนอกระบบโดยเพิ่มให้มีช่องทางการออม ตามมาตรา 40 ของพรบ.กองทุนประกันสังคม เพื่อให้แรงงานนอกระบบซึ่งตามข้อมูลของสำนักงานกองทุนประกันสังคม มีอยู่ประมาณ 25 ล้านคน จากผู้ที่อยู่ในวัยทำงานประมาณ 39 ล้านคน ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันกับแรงงานในระบบ ซึ่งจากการดำเนินนโยบายประกันตนตามมาตรา 40 ผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2556 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2559 มีผู้สมัครประกันตนจำนวน 2,191,653 คน จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าผู้ที่สนใจสมัครประกันตนมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมด นอกจากนี้ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมเพื่อการชราภาพเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตามข้อมูลของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าปัจจุบันมีสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ และในปี พ.ศ.2578 ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ดังนั้นหากไม่มีการวางแผนการออมเพื่อความมั่นคงทางรายได้หลังจากเกษียณไปแล้ว การรับเงินยังชีพผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอในการดำรงชีพ

และปัจจุบันรัฐบาลต้องจ่ายงบประมาณเพื่อจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี รัฐบาลมีภาระทางการเงิน การคลังเพิ่มมากขึ้นในการดูแลประชากรสูงวัยในทุกด้านทั้งด้านสุขภาพอนามัย สภาพจิตใจและการปรับตัว ทางสังคม และที่สำคัญคือด้านค่าใช้จ่ายในการกินอยู่จะเห็นได้จากข้อมูลเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าใน ปี 2556 มียอดงบประมาณในการจ่ายเบี้ย ยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 58,347.01 ล้านบาท ปี 2557 มียอดงบประมาณในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 61,406.73 ล้านบาท และ ปี 2558 จำนวน 62,124.18 ล้านบาท จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบ มีการออมเพื่อชีวิตยามเกษียณโดยตนเอง ซึ่งนอกจากจะรับเบี้ยยังชีพแล้วจะมีบำนาญใช้เลี้ยงชีพในวัยชราภาพ ด้วย ดังนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2554 กระทรวงการคลังได้เสนอให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนการออมเพื่อการชราภาพ สำหรับแรงงานนอกระบบขึ้น ตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกและเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิก เมื่อสิ้นสมาชิกภาพ ผู้ที่มีสิทธิเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) จะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์และยังไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่เป็นระบบบำนาญอื่น ๆ ซึ่งกองทุนการออมแห่งชาติได้มีการรับสมาชิกกองทุนในเดือน สิงหาคม 2558 เป็นต้นมา และได้กำหนด หลักเกณฑ์การออมขั้นต่ำครั้งละ 50 บาทแต่เมื่อรวมกันแล้วไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี โดยรัฐจะจ่ายเงินสมทบ ให้ตามเงื่อนไข ซึ่งข้อแตกต่างระหว่างกองทุนการออมแห่งชาติ กับการประกันตนตาม มาตรา 40 ของกองทุน ประกันสังคมคือ กองทุนการออมแห่งชาติ ขยายวงเงินออมเพิ่มสูงขึ้น และรัฐบาลจะจ่ายเงินสมทบให้ตาม สัดส่วนของเงินสะสมซึ่งสัมพันธ์กับอายุของสมาชิก เมื่อมีอายุครบ 60 ปี กองทุนจะจ่ายเงินบำนาญรายเดือนให้ จากข้อมูลดังกล่าว การออมกับกองทุนการออมแห่งชาติต้องใช้ระยะเวลาอันนานจึงจะได้รับผลตอบแทน ประกอบกับตามข้อมูลการประกันตนตาม มาตรา 40 ของกองทุนประกันสังคมซึ่งมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับ กองทุนการออมแห่งชาติ พบว่า ตามข้อมูลที่กล่าวข้างต้นมีผู้สมัครเป็นผู้ประกันตนเพื่อได้รับความคุ้มครอง กรณีบำนาญชราภาพ คิดเป็นร้อยละ 9.95 จากจำนวนแรงงานนอกระบบ 25 ล้านคน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อย งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาถึงความสนใจในการออมกับกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลระดับ การออมโดยเฉลี่ย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุน รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออม โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ในอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เนื่องจากในพื้นที่มี ความหลากหลายของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายทั่วไป คนขับรถ รับจ้าง ผู้รับจ้างทั่วไป ตามข้อมูลจากการสำรวจการมีงานทำของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558 พบว่า ในจังหวัดกระบี่ มีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมีงานทำ จำนวน 212,724 คน ในจำนวนนี้มีกลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องการศึกษาคือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ มีจำนวนรวม 123,906 คน คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 58.24 ของจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดในจังหวัดกระบี่ ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีสัดส่วนที่สูง ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามความ มุ่งหมายของการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ จึงควรส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ สมัครเป็นสมาชิกของกองทุน โดยจะทำการศึกษาเพื่อให้ได้ทราบข้อมูล ว่ากลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีความสนใจ ต่อกองทุน มากน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดที่มีผลต่อการออมในกองทุน ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การวางแผน ส่งเสริมการออมในกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ประกอบการอาชีพอิสระต่อไป

บททวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้อาศัยแนวคิดตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ซึ่งกล่าวว่ารายจ่ายในการบริโภค เป็นฟังก์ชันคงที่ที่อธิบายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้จริง รวมทั้งอธิบายว่าการออมจะถูกกำหนดโดยรายได้ที่จับจ่ายใช้ สอยได้จริงเช่นเดียวกัน ดังนั้นตามทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่า รายได้ รายจ่าย และการออมมีความสัมพันธ์กัน

นอกจากนี้ทฤษฎีวงจรชีวิตของการบริโภคและการออม มีแนวคิดหลักคือบุคคลจะมีกระแสรายได้ค่อนข้างต่ำในระยะเริ่มแรกและบั้นปลายของชีวิต เนื่องจากผลิตภาพการผลิตของแรงงานอยู่ในระดับต่ำและจะมีระดับรายได้ที่สูงขึ้นเมื่ออยู่ในวัยกลางคนหรือวัยแรงงาน ดังนั้นหากบุคคลต้องการจะเกลี้ยการบริโภคให้สม่ำเสมอจะต้องเก็บออมและสะสมทรัพย์สินในวัยทำงาน เพื่อนำเงินออมมาใช้เพื่อดำรงชีพในวัยเกษียณต่อไป

กุศล สุนทรธาดา และ ธารทิพย์ จินดาคำ (2556) ได้ศึกษาการออมของครัวเรือนไทยโดยศึกษาลักษณะการออมของครัวเรือนที่มีประชากรที่มีอายุประมาณ 30-50 ปี โดยปัจจุบันเป็นวัยแรงงาน และจะกลายเป็นผู้สูงอายุในอนาคตในอีก 10-30 ปีข้างหน้า การศึกษาใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนมีการออมเกือบร้อยละ 70 แต่มีเงินออมเฉลี่ยค่อนข้างต่ำคือจำนวน 6,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23 ของรายได้ต่อเดือนซึ่งอยู่ในเกณฑ์การออมต่ำกว่า 1 ใน 3 ของรายได้ ปัจจัยที่มีผลต่อการออมพบว่า รายได้และรายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการออมของครัวเรือน ส่วนตัวแปรที่มีผลทางอ้อม คือ ร้อยละของสมาชิกครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม และอาชีพหลักของครัวเรือน

วิศิษฐ์ บิลมาศ และ สุพิชชา โชติกำจร (2557) ได้ศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณเงินออมของครัวเรือน ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่จะออมเงินในรูปแบบการฝากกับธนาคารพาณิชย์ ออมกับธนาคารออมสิน ธกส. ออมทองคำ การทำประกันชีวิต และที่ดินตามลำดับ ปัจจัยที่กำหนดปริมาณเงินออมของครัวเรือนโดยสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือน ส่วนปัจจัยจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับการออม

กาญจนา สมภารเพียร (2556) ศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในตลาดนัดจตุจักร ใช้สมการถดถอยแบบพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพฤติกรรมการออม พบว่า ส่วนใหญ่ออมกับสถาบันการเงินในรูปแบบผลิตภัณฑ์การเงินต่างๆ และมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อการซื้อทรัพย์สินต่างๆ เช่น บ้านที่ดิน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการออม ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนรายจ่ายต่อเดือนและหนี้สินต่อเดือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม

ปัทมา โกเมนทร์จรัส (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกรูปแบบการออมในรูปของเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือ การซื้อประกันชีวิต สลากออมสิน สลาก ธกส. และในรูปของหุ้นตลาดหลักทรัพย์ ตามลำดับ จุดมุ่งหมายในการออมที่สำคัญที่สุดคือ การออมเพื่อเป็นทุนในอนาคต เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เพื่อไว้ใช้ในยามชราเพื่อช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง เพื่อซื้อทรัพย์สินถาวร เพื่อซื้อรถยนต์เพื่อซื้อเครื่องประดับและทองคำ เพื่อลดหย่อนภาษี เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืม และเพื่อต้องการดอกเบี้ยตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออมอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และระดับรายจ่าย

ชารวี บุตรบำรุง (2555) ได้ศึกษารายได้ และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30-40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกวิธีการออมโดยการฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือ ออมผ่านการเป็นสมาชิกชมรมต่างๆ เช่น ฌาปนกิจสงเคราะห์ ส่วนแรงบันดาลใจในการออมในระดับมากที่สุด คือ เพื่อความมั่นคงในวัยสูงอายุ

รองลงมาคือ เก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา เก็บไว้ให้บุตรหลาน เพื่อประกอบพิธีฌาปนกิจ ลดการพึ่งพิงภาครัฐ มีผลตอบแทนค้ำค่าและแน่นอน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การนำไปลดหย่อนภาษี ตามลำดับ

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2557) ได้ศึกษาการออม ความมั่งคั่ง และบำนาญผู้สูงอายุของครัวเรือนไทย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย การสะสมทรัพย์สินหรือความมั่งคั่ง และการมีหลักประกันทางสังคมคือการมีบำนาญผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลระดับครัวเรือนซึ่งสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2552 และผลการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิในต้นปี 2556 ผลการศึกษาพบว่า อัตราการออมของครัวเรือนไทยมีแนวโน้มลดลงซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมบริโภคนิยม ความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านสื่อสารคมนาคม และพบว่าตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ขนาดครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับรายได้ การออม และการสะสมทรัพย์สิน ครัวเรือนที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มการออมและระดับการสะสมทรัพย์สิน ได้แก่ บ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ และเงินสูงตามไปด้วย

เดือนรุ่ง ช่วยเรื่อง (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนในชุมชนเกาะเปียง จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับครัวเรือนทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของภาคครัวเรือน คือ รายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์และผลตอบแทน (ดอกเบี้ยเงินฝาก เงินปันผล) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมระหว่างครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับครัวเรือนทั่วไปพบว่า ครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีพฤติกรรมการออมก่อนจ่าย และฝากประจำทุกๆเดือน มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานและเพื่อขอสินเชื่อในอนาคต ส่วนครัวเรือนทั่วไปมีพฤติกรรมการออมคือ จ่ายก่อนเงินเหลือแล้วจึงออม และไม่ได้ฝากประจำทุกเดือน มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น และเป็นมรดกให้ลูกหลาน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการออมคือ ครัวเรือนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

ตามทฤษฎี และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าว ทำให้ได้แนวคิดและข้อสรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ รายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินของบุคคล จึงกำหนดตัวแปรที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีผลกระทบกับรายได้ รายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สิน ได้แก่ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน หนี้สิน จำนวนเงินออมต่อเดือนในปัจจุบัน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน จำนวนผู้มีงานทำในครัวเรือน อายุ ทรัพย์สิน ได้แก่ขนาดที่ดินที่ถือครอง การถือครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ และมูลค่าทองคำที่ถือครอง เป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจออมและจำนวนเงินที่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาลักษณะการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระจะศึกษาเกี่ยวกับจำนวนเงินออม และรูปแบบการออมเงินผ่านช่องทางการออมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาความสนใจออมและจำนวนเงินที่วางแผนจะออมในกองทุนการออมแห่งชาติ นอกจากนี้จะศึกษาเหตุผลเชิงทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจออมหรือไม่ออม และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมและปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินที่จะออมในกองทุน

การออมแห่งชาติ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพอิสระในท้องที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ รวมจำนวน 400 ตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยทำการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสอบถามหน้าแรกเป็นคำชี้แจงรวมทั้งแผนภาพสรุปข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสรุปสาระสำคัญ เกี่ยวกับ วิธีการสมัคร การจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน เงินสมทบและผลตอบแทนที่จะได้รับ และสถานที่รับสมัครสมาชิก เพื่อเป็นข้อมูลในการทดสอบหรือวัดความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการออม ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ อธิบายการศึกษา ลักษณะการออม ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ อธิบายโดยใช้แบบจำลองโลจิสติกแบบ Binary logistic สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ ใช้แบบจำลองสมการถดถอยแบบพหุคูณและประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary least square)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะการออม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีรายได้เฉลี่ย 11,106.25 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายเฉลี่ย 7,548.75 บาทต่อเดือน และมีเงินออมเฉลี่ย 2,136.50 บาทต่อเดือน โดยมีสัดส่วนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.2 ส่วนใหญ่มีการเก็บออมเงินในรูปแบบของการฝากออมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นอกจากนี้มีการออมโดยการซื้อสลากออมสิน/ธกส. มีจำนวนร้อยละ 16.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติแล้วคิดเป็น ร้อยละ 14.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับจำนวนช่องทางการออมส่วนใหญ่มีการออมเพียงช่องทางการออมเดียวคิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ มีการออม 2 ช่องทางการออม คิดเป็นร้อยละ 24.0 และออมผ่าน 3 ช่องทางการออม คิดเป็นร้อยละ 11.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวนรวม 212 ตัวอย่างพบว่า มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 12,061.32 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ย 7,853.77 บาทต่อเดือน และมีเงินออมเฉลี่ย 2,918.39 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 24.2 ส่วนใหญ่เก็บออมในรูปแบบของการฝากออมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมาสมัครสมาชิกออมกับกองทุนการออมแห่งชาติแล้วคิดเป็นร้อยละ 26.9 และออมโดยการซื้อสลากออมสิน/ธกส. คิดเป็นร้อยละ 24.1 ฝากประจำกับธนาคารคิดเป็นร้อยละ 14.2 สำหรับจำนวนช่องทางการออมส่วนใหญ่ออมผ่านช่องทางการออมเดียว คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาคือออมผ่าน 2 ช่องทางการออมคิดเป็นร้อยละ 35.8 และออมผ่าน 3 ช่องทางการออมคิดเป็นร้อยละ 17.9 ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ มีจำนวน 188 ราย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,029.25 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 7,204.78 บาท มีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,254.78 บาท คิดเป็นสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ร้อยละ 12.5 ส่วนใหญ่มีการออมในรูปแบบของการฝากออมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.9 สำหรับจำนวนช่องทางการออม ส่วนใหญ่ออมผ่านช่องทางการออมเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.5

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 63.0 ไม่ทราบมาก่อนว่ามีการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ มีจำนวนเพียงร้อยละ 37.0 ที่ทราบข้อมูลว่ามีการจัดตั้ง

กองทุนการออมแห่งชาติ สำหรับกลุ่มที่ต้องการออมในกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่ตัดสินใจออม 500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 43.4 หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมีสัดส่วน ผู้ออมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.2 ของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าว รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพการผลิตและงานทักษะฝีมือคิดเป็นร้อยละ 65.0 กลุ่มอาชีพขายส่งขายปลีกและซ่อมแซมยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 60.0 ตามลำดับ สำหรับเหตุผลที่ตัดสินใจออมเรียงลำดับจากความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ ต้องการมีบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี กองทุนมีประโยชน์คุ้มค่า ต้องการสร้างวินัยการออม กองทุนมีความมั่นคงและได้รับข่าวสารหรือคำแนะนำจึงตัดสินใจออม ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ มีจำนวน 188 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มอาชีพการปรุงอาหารจำหน่ายมีสัดส่วนผู้ไม่ออมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.5 ของกลุ่มอาชีพดังกล่าว รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพการก่อสร้าง และแรงงานทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 54.0 กลุ่มอาชีพบริการคิดเป็นร้อยละ 52.0 ตามลำดับ สำหรับเหตุผลที่ตัดสินใจไม่ออมโดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ มีรายได้น้อย มีรายจ่ายมาก พอใจการออมแบบเดิม ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ และมีหนี้สินมาก ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยแบบจำลองสมการโลจิสติก

	Variable	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	debt	1.396	.469	8.867	1	.003***	4.038
	save	.001	.000	49.121	1	.000***	1.001
	land	.245	.082	9.004	1	.003***	1.277
	car	.872	.407	4.595	1	.032**	2.392
	Mbike	.678	.304	4.973	1	.026**	1.969
	Constant	-3.948	1.834	4.633	1	.031**	0.019

a. Variable(s) entered on step 1: sex, age, edu, work, def, inc, exp, debt, save, land, car, Mbike, won, gold, wealt.

หมายเหตุ: แสดงผลลัพธ์เฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ (sex) อายุ (age) ระดับการศึกษา (edu) จำนวนผู้มีงานทำในครัวเรือน (work) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน (def) รายได้ต่อเดือน (inc) รายจ่ายต่อเดือน (exp) การไม่มีหนี้สิน (debt) เงินออมต่อเดือน (save) ขนาดที่ดินที่ถือครอง (land) การครอบครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ (car) การครอบครองทรัพย์สินประเภทจักรยานยนต์ (Mbike) กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย (won) มูลค่าทองคำที่ถือครอง (gold) และการได้รับทรัพย์สินหรือมรดก (wealt) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ ปัจจัย การไม่มีหนี้สิน เงินออมต่อเดือน ขนาดที่ดินที่ถือครอง การครอบครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์และการครอบครองทรัพย์สินประเภทจักรยานยนต์ เมื่อพิจารณาจากค่า odd ratio (ค่า Exp(B) ในตารางที่ 1 ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการตัดสินใจออมในทิศทางเดียวกัน โดยปัจจัยด้านการไม่มีหนี้สินมีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนมากกว่าไม่ออมอยู่ 4.038 เท่า รองลงมาคือการ

ครอบครัวทรัพย์สินประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ขนาดที่ดินที่ถือครอง และเงินออมต่อเดือนมีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าไม่ออมอยู่ 2.392, 1.969, 1.277 และ 1.001 เท่า ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแสดงปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

Variable	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Prob.	Tolerance	VIF
Constant	329.995	36.901	8.943	0.000***		
รายได้/เดือน (inc)	0.018	0.003	5.256	0.000***	0.443	2.258
รายจ่าย/เดือน(exp)	-0.012	0.006	-2.039	0.043**	0.526	1.903
เงินออม/เดือน(save)	0.029	0.008	3.490	0.001***	0.720	1.389
R-squared	0.283		F-statistic		27.382	
Adjusted R-square	0.273		Prob.(F-statistic)		0.000***	
Dependent Variable	savefund		Durbin-watson stat		2.105	

ผลการวิเคราะห์พบว่า รายได้ต่อเดือนและเงินออมต่อเดือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนเงินที่ตัดสินใจออมในกองทุนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หากรายได้ต่อเดือนและเงินออมต่อเดือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละหนึ่งจะส่งผลให้จำนวนเงินที่จะออมในกองทุนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 0.018 และ 0.029 ตามลำดับ ส่วนรายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนเงินที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ หากรายจ่ายต่อเดือนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละหนึ่งจะส่งผลให้จำนวนเงินที่จะออมในกองทุนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.012 ในทิศทางตรงข้าม จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถนำมาเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ (Savefund) กับตัวแปรอิสระได้ดังนี้

$$\text{Savefund} = 329.995 + 0.018(\text{inc}) - 0.012(\text{exp}) + 0.029(\text{save})$$

(t-statistics) (8.943) (5.256) (-2.039) (3.490)

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลเกี่ยวกับลักษณะการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติกับกลุ่มที่ไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ พบว่า กลุ่มที่ตัดสินใจออมจะมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ออม รวมทั้งหากพิจารณาจำนวนช่องทางการออมแม้ทั้งสองกลุ่มจะมีสัดส่วนของผู้ที่ออมเพียงช่องทางเดียวมากที่สุดแต่ในกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 44.8 ที่ออมเพียงช่องทางเดียว ส่วนกลุ่มที่ไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนถึงร้อยละ 66.5 ซึ่งสัดส่วนที่น้อยกว่าสะท้อนถึงกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติยังมีการออมในหลายช่องทางการออม สำหรับช่องทางที่เลือกออมมากที่สุดของทั้งสองกลุ่มคือการฝากเงินแบบออมทรัพย์กับธนาคาร เนื่องจากแม้ผลตอบแทนการออมในช่องทางนี้จะไม่สูงแต่ก็มีความสะดวกและคล่องตัวสูงในการฝากถอนเงิน จึงนิยมที่จะ

ออมในช่องทางดังกล่าวไม่แตกต่างกันทั้งสองกลุ่ม แต่สำหรับการออมในระยะยาว ได้แก่ การฝากประจำกับธนาคาร การออมโดยการซื้อสลากออมสิน/ธกส. การออมผ่านการซื้อประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ สัดส่วนของผู้ออมของกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติจะสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ออมอย่างชัดเจน โดยการฝากประจำกับธนาคารกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนร้อยละ 14.2 แต่กลุ่มที่ตัดสินใจไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีเพียงร้อยละ 3.2 ส่วนการออมโดยการซื้อสลากออมสิน/ธกส. ในกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนร้อยละ 24.1 แต่กลุ่มที่ไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.9 และการออมโดยการซื้อประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ในกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนมีสัดส่วนร้อยละ 3.3 แต่ในกลุ่มที่ไม่ออมมีสัดส่วนร้อยละ 2.1 หากเปรียบเทียบการออมโดยการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของกองทุนประกันสังคม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันกับกองทุนการออมแห่งชาติ พบว่ากลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนที่สูงกว่าคือ มีสัดส่วนของผู้ออมร้อยละ 6.1 ส่วนกลุ่มที่ไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนเพียง ร้อยละ 2.1 จากการสำรวจข้อมูลพบว่ากลุ่มที่ไม่ออมในกองทุนจะเลือกตอบช่องทางออมอื่น ๆ มีสัดส่วนร้อยละ 46.3 รองจากการฝากออมทรัพย์กับธนาคาร ซึ่งช่องทางอื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงผู้ที่ไม่เงินออมด้วย หรือผู้ที่เก็บออมไว้กับตนเอง หรือตนไม่ได้เป็นผู้ออมแต่คู่สมรสเป็นผู้ออม ช่องทางการออมอื่น ๆ ดังกล่าวเป็นการออมที่ไม่มีรูปแบบหรือระบบที่ชัดเจน ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนที่ค่อนข้างมีรูปแบบการออมที่ชัดเจน คือ นอกจากการฝากออมทรัพย์กับธนาคารแล้ว มีการออมโดยการฝากประจำกับธนาคาร การออมโดยการซื้อสลากออมสิน/ธกส. หรือการออมตามมาตรา 40 ในกองทุนประกันสังคม ในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มที่ตัดสินใจไม่ออม โดยกลุ่มที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมีผู้เลือกตอบการออมในช่องทางอื่น ๆ เพียงร้อยละ 11.8

จากที่กล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่ารายได้ส่งผลต่อลักษณะการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และกลุ่มที่มีสัดส่วนการออมต่อรายได้สูงกว่าสามารถจัดสรรการออมไปได้หลายช่องทางเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพคล่องของตน เช่น การออมระยะสั้น ได้แก่ การฝากออมทรัพย์กับธนาคาร เป็นช่องทางออมที่มีการเลือกออมมากที่สุดเนื่องจากมีเงื่อนไขในการออมน้อยแม้ผลตอบแทนจะไม่สูงมากก็ตาม แต่สำหรับการออมในระยะยาว เช่นการฝากประจำ การออมโดยซื้อประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ หรือประกันตนตามมาตรา 40 ของกองทุนประกันสังคม แม้จะมีผลตอบแทนจากการออมที่สูงกว่าแต่เงื่อนไขการออมจะเพิ่มสูงขึ้นตามผลตอบแทนที่สูงขึ้น จึงส่งผลให้กลุ่มที่มีสัดส่วนเงินออมต่อเดือนเทียบกับรายได้ต่อเดือนสูงกว่า จะมีสัดส่วนของผู้ออมในช่องทางดังกล่าวสูงกว่าเนื่องจากผลกระทบด้านสภาพคล่องในการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน หรือการใช้จ่ายในยามฉุกเฉินจะมีน้อยกว่ากลุ่มที่มีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ต่ำกว่า

จึงกล่าวสรุปได้ว่า รูปแบบการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่มีการออมโดยการฝากออมทรัพย์กับธนาคาร สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ บิลลามาต และ สุพิชชา โชติกำจร (2557, น. 37) ที่ศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ และการศึกษาของ ชารวี บุตรบำรุง (2555, น. 68) เรื่องศึกษารายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30-40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การออมโดยการฝากธนาคารเป็นช่องทางออมที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเลือกออมมากที่สุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้สูงก็จะจัดสรรเงินออมได้หลายช่องทางมากขึ้นโดยเลือกช่องทางออมที่เป็นการออมระยะยาวได้มากกว่ากลุ่มที่มีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ต่ำกว่า

2. อภิปรายผลสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพอิสระในอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ จำนวนร้อยละ 63.0 ไม่ทราบว่ามี การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมการออมเพื่อการชราภาพ ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึงหรือลงไปไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย หรืออาจจะเกิดจากการขาดความสนใจหรือไม่ได้ติดตามข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายเอง สำหรับผู้ที่ทราบว่ามีการจัดตั้งกองทุนมีเพียงร้อยละ 37.0 หลังจากที่ได้รับข้อมูลสรุปเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติแล้วพบว่า มีผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ต้องการออมในกองทุนการออมแห่งชาติถึงร้อยละ 53.0 หมายความว่า ผู้ที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติเมื่อได้ทราบรายละเอียดจึงได้เลือกตอบที่จะออมในกองทุนการออมแห่งชาติ โดยเหตุผลที่เลือกออมที่สำคัญที่สุดคือต้องการมีบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกองทุนการออมแห่งชาติ และเลือกเหตุผลที่ตัดสินใจออมเนื่องจากกองทุนมีผลประโยชน์คุ้มค่าเพราะกองทุนการออมแห่งชาติมีการจ่ายเงินสมทบ จ่ายผลประโยชน์ที่เป็นดอกเบี้ยไม่น้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน ของธนาคารพาณิชย์ ย่อมจูงใจให้เกิดการตัดสินใจออม สำหรับการได้รับข่าวสารหรือคำแนะนำจึงตัดสินใจออม เป็นเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากขณะสำรวจข้อมูลได้สรุปรายละเอียดของกองทุนรวมทั้งข้อมูลผลประโยชน์ให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบก่อนตอบแบบสอบถาม เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากกองทุนการออมแห่งชาติซึ่งมีแรงจูงใจมากกว่า จึงอาจส่งผลให้เลือกตอบว่าการได้รับข่าวสารหรือคำแนะนำจึงตัดสินใจออมเป็นเหตุผลที่มีความสำคัญน้อยที่สุด แต่โดยข้อเท็จจริงหากการสำรวจข้อมูลไม่ได้สรุปรายละเอียดของกองทุนการออมแห่งชาติให้กลุ่มตัวอย่างทราบ กลุ่มตัวอย่างอาจจะไม่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติก็เป็นได้ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลจึงมีความสำคัญที่จะทำให้ประชาชนสนใจที่จะออมในกองทุนการออมแห่งชาติมากขึ้น สำหรับเหตุผลของผู้ที่ตอบว่าไม่ออมในกองทุนเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือ การมีรายได้น้อย รองลงมาคือ มีรายจ่ายมาก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ เนื่องจากการบริโภคขึ้นกับรายได้ หากรายได้น้อยก็จะส่งผลต่อความจำกัดต่อการบริโภค และหากการบริโภคหรือรายจ่ายมากก็จะส่งผลกระทบต่อการออม ดังนั้นผู้ที่มีรายได้น้อย และมีรายจ่ายมากจึงมีแนวโน้มที่จะไม่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นที่มาของเหตุผลลำดับที่สามคือ พอใจการออมแบบเดิม ซึ่งเมื่อมีรายได้น้อย รายจ่ายมาก การออมในกองทุนการออมแห่งชาติซึ่งเป็นการออมระยะยาวย่อมส่งผลต่อความไม่มั่นใจต่อสภาพคล่อง แม้กองทุนการออมแห่งชาติจะกำหนดการออมขั้นต่ำเพียง 50 บาทแต่การออมในจำนวนที่น้อย เงินสมทบรวมทั้งผลประโยชน์ที่ได้รับก็จะน้อยตามไปด้วยแต่หากออมในจำนวนที่สูงขึ้นก็อาจจะกระทบกับสภาพคล่อง จึงยอมไม่จูงใจให้ตัดสินใจออม ในกองทุนการออมแห่งชาติ โดยพอใจที่จะออมแบบเดิมซึ่งจากข้อมูลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการออมโดยการฝากออมทรัพย์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67.0 ผู้ที่ตัดสินใจไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติจึงอาจจะมีคามพึงพอใจในการออมโดยการฝากออมทรัพย์กับธนาคารมากกว่าเนื่องจากมีความยืดหยุ่นมากกว่าแม้ผลตอบแทนอาจจะน้อยกว่าก็ตาม

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติพบว่า การไม่มีหนี้สินเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้มีโอกาสตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติมากที่สุด เนื่องจากการไม่มีหนี้สินส่งผลให้ภาระรายจ่ายของบุคคลลดลงหรือมองอีกด้านหนึ่งบุคคลมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายจึงไม่ก่อหนี้สิน รายได้หลังหักรายจ่ายจึงเป็นเงินสามารถนำไปเก็บออม สอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา สมภารเพียร (2556, น. 11-12) พบว่า ปัจจัยหนี้สินส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในตลาดนัดจตุจักรในทางลบ เงินออมในปัจจุบันก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติในทิศทางเดียวกัน เนื่องจาก เมื่อบุคคลมีการเก็บออมเงินในปัจจุบันย่อมสะท้อนถึงค่านิยมและวินัยในการออมของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติซึ่งเป็นทางเลือกการออมอีกทางเลือกหนึ่งซึ่งให้ผลตอบแทนรวมทั้งประกันการจ่ายเงินบำนาญชราภาพ และเป็นกองทุนซึ่งรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลย่อมสร้างความมั่นใจ

และจงใจให้บุคคลผู้มีรายได้และมีค่านิยมหรือมีวินัยในการออมอยู่แล้วมีโอกาสที่จะตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติได้อีกช่องทางการออมหนึ่ง

การถือครองทรัพย์สินประเภทที่ดิน การถือครองรถจักรยานยนต์ และการถือครองรถยนต์ ก็เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ของ วิศิษฐ์ บิลมาศ และ สุพิชชา โชติกำจร (2557, น. 39) พบว่า มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญ สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มขึ้นก็จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณสมบัติความมั่งคั่งจึงก่อให้เกิดแรงจูงใจในการออมเพิ่มขึ้น อีกทั้งที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเกษตรกรหากถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มขึ้นก็สามารถขยายการเพาะปลูกทำให้มีรายได้สูงขึ้นนำไปสู่แรงจูงใจให้เกิดการออมได้ สำหรับทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ถือเป็นยานพาหนะที่จำเป็นของผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง โดยธรรมชาติของบุคคลนอกจากทำงานเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคเลี้ยงชีพแล้วย่อมตั้งเป้าหมายในการจัดหาสวัสดิการอย่างอื่นเพื่อความสะดวกสบายด้วย ยานพาหนะเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างหนึ่งที่บุคคลทำงานเก็บเงินเพื่อจัดหายานพาหนะมาครอบครองใช้อำนวยความสะดวกให้แก่ตนเอง ดังนั้นบุคคลที่ได้ครอบครองเป็นของตนเองแล้ว หรือสามารถครอบครองได้หลายคันย่อมเกิดความรู้สึกว่าคุณสมบัติความมั่งคั่งที่มากกว่าตนได้รับผลตอบแทนจากการทำงานโดยมียานพาหนะมาครอบครองแล้ว จึงสามารถที่จะจัดสรรรายได้ของตนเองไปทางอื่น ๆ ได้ซึ่งทางเลือกหนึ่งก็คือการออมนั่นเอง แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ เป็นไปตามทฤษฎีวงจรของการบริโภค และการออมซึ่งมีแนวคิดตามทฤษฎีว่าบุคคลย่อมออมหรือสะสมทรัพย์สินมากที่สุดเมื่ออยู่ในวัยทำงาน จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้การครอบครองทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ซึ่งเป็นยานพาหนะที่จำเป็นสำหรับผู้มีรายได้น้อยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจออม สำหรับการถือครองรถยนต์ก็เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่ค่อนข้างมีมูลค่าสูง บุคคลที่ครอบครองย่อมต้องมีรายได้ในการซื้อหรือผ่อนชำระราคา การถือครองรถยนต์จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ชี้วัดความสามารถในการหารายได้และความสามารถในการออมของบุคคล

3. อภิปรายผลสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติพบว่า มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การไม่มีหนี้สิน เงินออมต่อเดือนในปัจจุบัน ขนาดที่ดินที่ถือครอง การถือครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ และการถือครองทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ แต่จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนเงินที่จะออมในกองทุนการออมแห่งชาติพบว่ามีเพียง 3 ปัจจัย ที่มีผลต่อการกำหนดจำนวนเงินออมในกองทุน คือ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน และเงินออมต่อเดือน ส่วนปัจจัยการไม่มีหนี้สิน ขนาดที่ดินที่ถือครอง การถือครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ และการถือครองทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ ไม่มีผลต่อจำนวนเงินออมในกองทุนการออมแห่งชาติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้เนื่องมาจากจำนวนเงินที่ตัดสินใจออมเป็นผลสุทธิโดยตรงของรายได้และรายจ่าย โดยบุคคลย่อมมีเหตุผลที่จะพิจารณารักษาความสมดุลระหว่างรายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของตนเอง ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านดังกล่าว มีลักษณะเป็นตัวแปรที่วัดมูลค่าเป็นตัวเงินแล้ว บุคคลจึงสามารถนำข้อมูลรายได้ รายจ่ายและความสามารถในการเก็บออมของตนในปัจจุบันมาใช้ในการตัดสินใจได้ง่ายที่สุดเพื่อกำหนดจำนวนเงินที่จะออมของตนเองสอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา สมภารเพียร (2556, น. 11-12) เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในตลาดนัดจตุจักรพบว่า รายได้ต่อเดือน มีผลต่อการออมในทิศทางเดียวกันและรายจ่ายต่อเดือนจะมีผลต่อการออมในทิศทางตรงข้าม รวมทั้งผลการศึกษาเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ที่กล่าวว่าการออม การบริโภค และรายได้มีความสัมพันธ์กันตามฟังก์ชันการบริโภคและฟังก์ชันการออม ดังนั้นเมื่อบุคคลมีรายได้

ที่สูงขึ้นและเงินรายได้หลังหักรายจ่ายมีเพียงพอที่จะเก็บออม ข้อมูลดังกล่าวย่อมส่งผลให้ตัดสินใจได้ว่า จะออมเป็นจำนวนเงินเท่าใด ส่วนรายจ่ายจะมีผลทำให้รายได้หลังหักรายจ่ายลดลงตามปริมาณรายจ่ายที่สูงขึ้นจึงมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติในทิศทางตรงข้าม ส่วนตัวแปรการไม่มีภาระหนี้สิน ขนาดที่ดินที่ถือครองและการถือครองทรัพย์สินประเภทรถยนต์ และการถือครองทรัพย์สินประเภทรถจักรยานยนต์ ตัวแปรดังกล่าวไม่ได้สะท้อนมูลค่าออกมาในรูปของตัวเงินอย่างชัดเจนเหมือนรายได้รายจ่าย และจำนวนเงินที่สามารถเก็บออมได้ในปัจจุบัน แต่มูลค่าจะสะท้อนออกมาโดยให้ความรู้สึกถึงความมั่งคั่ง ปัจจัยดังกล่าวจึงเพียงมีผลต่อการตัดสินใจที่จะออมหรือไม่ออมในกองทุนการออมแห่งชาติ แต่อาจจะไม่ได้นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดจำนวนเงินออมจึงไม่มีผลต่อจำนวนเงินที่ตัดสินใจจะออมในกองทุนการออมแห่งชาติ ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่ามีการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง เพื่อกระตุ้นให้มีการสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนมากขึ้น อย่างเช่น อาศัยผู้นำในระดับท้องถิ่นเช่นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. เป็นตัวกลางในการประชาสัมพันธ์ หรือนอกจากกองทุนการออมแห่งชาติจะรับสมัครสมาชิกผ่าน ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และธนาคารกรุงไทยแล้ว ควรมีการจัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เพื่อประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิกเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่องทางออมเพียงช่องทางเดียว และนิยมออมในรูปของการฝากออมทรัพย์กับธนาคารเป็นส่วนใหญ่จึงควรมีการสร้างแนวคิดใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการออม โดยการเสนอทางเลือกการออมในกองทุนการออมแห่งชาติให้เป็นอีกทางเลือกการออมหนึ่งของผู้ที่มีเงินออมน้อย โดยชี้ให้เห็นและสร้างแรงจูงใจว่าในระยะยาว กองทุนการออมแห่งชาติจะให้ผลตอบแทนที่ดี และคุ้มค่ากว่าการฝากเงินแบบออมทรัพย์

3. จากการศึกษาพบว่าปัจจัยรายได้ รายจ่าย และเงินที่สามารถเก็บออมในปัจจุบัน มีผลต่อจำนวนเงินที่จะออมในกองทุนการออมแห่งชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการออมในกองทุนการออมแห่งชาติ จึงควรกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายควบคู่กันไปด้วย ซึ่งการส่งเสริมด้านรายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการช่วยเหลือให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพหรือให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้าหรือบริการให้มีคุณภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มรวมทั้งลักษณะการประกอบอาชีพอิสระค่อนข้างมีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาการทำงาน ดังนั้นการส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้มีการทำอาชีพรองเพื่อให้มีรายได้หลายทางจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ควรพัฒนาทักษะอาชีพควบคู่ไปกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับด้านการลดรายจ่ายควรณรงค์ให้ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการออม โดยออมตั้งแต่อายุยังน้อยแนวทางที่ควรดำเนินการ เช่น เมื่อสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติแล้วสามารถเพิ่มยอดเงินออมต่อเดือนในกองทุนได้เพิ่มขึ้นและมีประวัติการส่งเงินออมดีจะได้รับสิทธิในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน แนวทางนี้จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการแสวงหารายได้หรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สมภารเพียร. (2556). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในตลาดนัดจตุจักร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- กุศล สุนทรธาดา และธารทิพย์ จินดาคำ. (2556). การออมของครัวเรือนไทยมองภาพสะท้อนจากครัวเรือนคนรุ่นใหม่เกิดล้าน. **วารสารธรรมศาสตร์**, 33(1), 1-12.
- ซารวี บุตรบำรุง. (2555). **รายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมผู้วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30-40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2557). **การออม ความมั่งคั่งและบำนาญผู้สูงอายุของครัวเรือนไทย**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เดือนรุ่ง ช่วยเรือง. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนในชุมชนเกาะเปียงะจังหวัดตรัง**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ปัทมา โกเมนทร์จำรัส. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน: กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร**. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิศิษฐ์ บิลมาศ และสุพิชชา โชติกำจร. (2557). **รูปแบบและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์**. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

